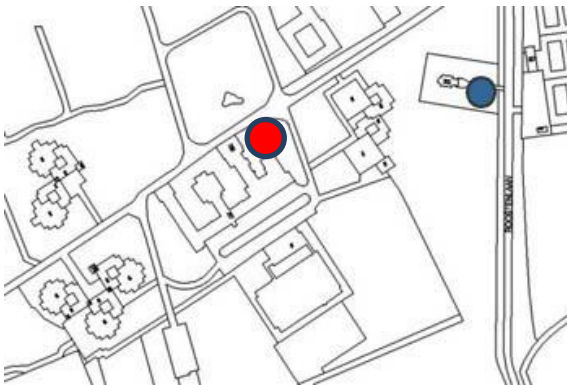

Rijksmonument

Aalsterweg 289

(Foto's: Maarten van Loosbroek en gemeente Eindhoven, Arnoud Wakkerman)

Korte omschrijving

Het **PENSIONAAT** Eikenburg werd als jongensinternaat in 1895 gesticht door de Broeders van Liefde uit België op het voormalige landgoed De Heihoef.

Het oorspronkelijke gebouw heeft een sober karakter met classicistische elementen en is opgetrokken uit Belgische baksteen.

Het hoofdgebouw kreeg later de vorm van een open carré, doordat het in 1922 werd uitgebreid met een kapel en in 1923 en 1925 met twee nieuwe vleugels door architect H.C. Bonsel.

De voorgevel van het oudste gebouw bevat nissen met beelden erin van de H. Aloysius en de H. Gerardus Majella. De gevels van de kapel en de dwarsvleugels zijn opgesierd met baksteen lijsten in reliëf. De hoofdingang heeft een monumentale omlijsting met een Madonnabeeld. De kapel heeft een samengesteld schilddak doorsneden met een zadeldak met spits.

De voorstelling van een gekruisigde Christus in de topgevel is uitgevoerd in geglazuurde tegels in een reliëf van metselwerk.

Voor het complex staat een beeld van St. Joris met de draak in neogotische stijl van J. Custers uit 1909.

Datum van aanwijzing: 27-8-2001

Datum van registratie: *18-12-2001

Rijksmonument nummer: 518707 (klooster)

Rijksmonument nummer: 518708 (ruiterstandbeeld)

Redengevende omschrijving

Inleiding

HOOFDGEBOUW annex KAPEL en RUITERSTANDBEELD van het internaat Eikenburg, gesticht op het voormalige landgoed "De Heihoef" van jonkheer van der Beken Pasteel. Vanaf 1881 was dit gebied in handen van religieuzen, aanvankelijk Franse redemptoristen en later, vanaf 1894 de Broeders van Liefde die er het internaat stichtten en de naam in Eikenburg veranderden.

Omschrijving

Het geheel ligt tussen de Aalsterweg en Roostenlaan in het zuiden van Eindhoven, midden op een rechthoekig terrein, omgeven met groen. Het internaatgebouw bestaat uit drie vleugels die in een open carré-vorm liggen, aan de open zijde van het carré ligt een kapel, door middel van een tussenlid met de hoofdmassa verbonden. Voor het complex staat een beeld van St. Joris met de draak in neogotische stijl van J. Custers uit 1909.

Waardering

Het complex is van algemeen belang. Het heeft cultuurhistorische waarde als voorbeeld van een geestelijke ontwikkeling, namelijk de bloei van orden en congregaties voor het katholiek onderwijs in de negentiende eeuw en is tevens van belang als voorbeeld van de typologische ontwikkeling van het internaat. Het is architectuurhistorisch van belang vanwege de stijl, het bijzondere materiaalgebruik en de ornamentiek en is tevens van belang als voorbeeld van het werk van de opeenvolgende architecten. Het heeft ensemblewaarde vanwege de samenhang van hoofdgebouw, kapel en standbeeld. Het is gaaf bewaard gebleven.

Inleiding.

HOOFDGEBOUW annex KAPEL van het internaat Eikenburg, gesticht op het voormalige landgoed "De Heihoef" van jonkheer Van der Beken Pasteel. Vanaf 1881 was dit gebied in handen van religieuzen, aanvankelijk Franse redemptoristen en later, vanaf 1894 de Broeders van Liefde die er het internaat stichtten en de naam in Eikenburg veranderden.

Het geheel ligt tussen de Aalsterweg en Roostenlaan in het zuiden van Eindhoven, midden op een rechthoekig terrein, omgeven door groen.

Het internaatgebouw bestaat uit drie vleugels die in een open carré-vorm liggen, aan de open zijde van het carré ligt een kapel, door middel van een tussenlid met de hoofdmassa verbonden. Ervoor ligt het ruiterbeeld van Sint-Joris.

De oudste vleugel dateert uit 1895. In 1908-1910 is deze vleugel verlengd. Toen werd ook aan de achterzijde een dwarsvleugel toegevoegd (naar ontwerp van A. van de Vijvere, in de stijl van de reeds bestaande bebouwing). Deze toevoeging is bij de restauratie in 1974 verwijderd. Daarbij werden de oorspronkelijke raamopeningen in de achtergevel hersteld en een klein portaal toegevoegd. Deze gedeelten van het gebouw zijn in een sobere stijl uitgevoerd, enkele decoratieve elementen werden aan de Classicistische architectuur ontleend. In de jaren twintig (1923 en 1925) zijn aan de beide uiteinden van deze vleugel haaks twee nieuwe vleugels gerealiseerd naar ontwerp van architect H.C. Bonsel. Ook hierbij werd gebruik gemaakt van een sobere vormgeving met zakelijke elementen. Dezelfde architect tekende voor het ontwerp van de kapel welke in 1922 werd gerealiseerd.

Omschrijving

De plattegrond van het hoofdgebouw is U-vormig waarbij de haakse vleugels aan het uiteinde nog een kleine dwarsgeplaatste bouwmassa hebben. Het geheel is bijna overal drie bouwlagen hoog, een uitzondering daarop is het jongste deel van de linkervleugel dat twee lagen hoog is. De bebouwing heeft een omlopend zadeldak met uitzondering van de kopse delen, deze hebben een schilddak, dwars op het dak van de langgerekte vleugels. De voorgevels zijn bekroond door een topgevel. Het dak van de oudste vleugel is gedekt met kruispannen. Elders zijn verbeterde Hollandse pannen

Rijksmonument

toegepast.

Het geheel is uitgevoerd in baksteen, het oudste gedeelte bestaat uit rode Belgische steen. In de hoeken waar de vleugels uit de jaren twintig op het oudste deel aansluiten is een uitspringende bouwmassa onder plat dak waarin zich een trappenhuis bevindt. Tegen de voorgevel van de oudste vleugel zijn twee risalieten geplaatst waarin ter hoogte van de bovenste verdieping in nissen beelden zijn gezet van de H. Aloysius en de H. Gerardus Majella. de risalieten worden bekroond door middel van een gebogen fronton. Deze vleugel is verder voorzien van een gepleisterde plint en een eenvoudige waterlijst.

Op de begane grond zijn rondboogramen aangebracht en er bevindt zich een terrasdeur met rondboogbovenlicht. Op de eerste verdieping zijn getoogde achtruitsramen aanwezig. De bovenste bouwlaag, waar zich oorspronkelijk de slaapzalen bevonden, heeft kleine kruiskozijnen. De gevels van de beide dwarsvleugels worden opgesierd door middel van baksteen lijsten in reliëf. De hoofdingang bevindt zich in de kopse massa van de linkervleugel. De deur is in een monumentale omlijsting geplaatst.

Beide vleugels zijn voorzien van samengestelde ramen, aan de linkerkant met houten kozijnen, aan de rechterkant met kozijnen uitgevoerd in metaal met een roedenverdeling. Ter plekke van de trappenhuisen zijn smalle hoge ramen, gevuld met glas-in-lood, aanwezig.

Het interieur is grotendeels gemoderniseerd als gevolg van veranderingen in de functie (een klein gedeelte doet nog dienst als internaat, het grootste deel wordt in beslag genomen door diverse opleidingen in het HBO). In de rechtere vleugel is de oorspronkelijke indeling en een groot deel van de inrichting bewaard gebleven. Het zijn onder andere de trappenhuisen met hardstenen trappen met gietijzeren leuning en balusters en de betegeling van gang en trappenhuisen tot lambriseringshoogte die nog goed de oorspronkelijke sfeer van het gebouw weergeven.

Het plein aan de achterzijde is nu als parkeerplaats in gebruik. Een deel van de overkapping van de vroegere internaatscour is bewaard gebleven.

De kapel heeft een centraliserende plattegrond, bestaande uit een kruisvormige hoofdmassa waarbij in de hoeken en aan de achterzijde lagere delen zijn toegevoegd. De kapel heeft een samengesteld schilddak, doorsneden door een zadeldak, in het midden is een spits geplaatst met een dakruiter.

Het geheel is uitgevoerd in baksteen en voorzien van lisenen en baksteen lijsten. Op de topgevel die het meest in het zicht ligt bij aankomst vanaf de Aalsterweg is met geglazuurde tegels een voorstelling van een gekruisigde Christus aangebracht, deze afbeelding wordt benadrukt door het metselwerk eromheen dat in een kruisvorm in reliëf is aangebracht.

Het interieur verkeert in belangrijke mate nog in de oorspronkelijke staat. Kruisgewelven in de koepel en in delen van de kapel zijn in schoon metselwerk uitgevoerd. In de koepel is dit gewelf achtdelig waarbij in het midden in donkerdere baksteen een ster zichtbaar is gemaakt. De wanden zijn tot lambriseringshoogte betegeld, daarboven is het geheel witgepleisterd. Schilderingen van bijbelse voorstellingen op het pleisterwerk komen voor op twee wanden. De pijlers zijn in schoon metselwerk uitgevoerd.

Waardering

Het hoofdgebouw annex kapel is van algemeen belang. Het heeft cultuurhistorische waarde als voorbeeld van een geestelijke ontwikkeling, namelijk de bloei van orden en congregaties voor het katholiek onderwijs in de negentiende eeuw en is tevens van belang als voorbeeld van de typologische ontwikkeling van het internaat. Het is architectuurhistorisch van belang vanwege de stijl, het bijzondere materiaalgebruik en de ornamentiek en is tevens van belang als voorbeeld van het werk van de opeenvolgende architecten. Het heeft ensemblewaarden vanwege de samenhang van hoofdgebouw, kapel en standbeeld. Het is gaaf bewaard gebleven.

Inleiding

RUITERSTANDBEELD, voorstellende St. Joris en de draak. Het beeld werd gemaakt door J. Custers in 1909, in een neogotische stijl.

Het standbeeld is voor het internaatgebouw Eikenburg geplaatst, in het verlengde van de oprijlaan.

Rijksmonument

Omschrijving

Het standbeeld bestaat uit St. Joris te paard met de draak aan zijn voeten. Het geheel is geplaatst op een grote sokkel met een band met bladmotieven. Platen met inscripties zijn aan de voorzijde (ST/GEORGE/BESCHERM/EIKENBURG) en achterzijde J.v.d.W./G.v.L./19-7/6-09) van de sokkel aangebracht.

Het geheel is uitgevoerd in kalksteen en wit geschilderd. Een uitzondering daarop wordt gevormd door de metalen speer van St. Joris.

Waardering

Het ruitersstandbeeld is van algemeen belang. Het heeft cultuurhistorische waarde als voorbeeld van de typologische ontwikkeling van het ruitersstandbeeld. Het is kunsthistorisch van belang vanwege de stijl en als voorbeeld van het werk van het atelier Custers. Het heeft ensemblewaarden vanwege de samenhang van hoofgebouw, kapel en standbeeld. Het is gaaf bewaard gebleven en als religieus ruitersstandbeeld betrekkelijk zeldzaam.